

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomen Kuntaliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Jean-Tibor Isomauno

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

jean-tibor.isomauno@kuntaliitto.fi

Onko vastaaja

joku muu

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

Kyllä pääosin [Kuntaliitto ilmaisee tukensa kehitystyölle, jonka tarkoituksena on hillitä koronaviruksen leviämistä kohdennetuin, yhteiskunnan toiminnot vähemmän rajoittavin toimin. Tartuntaketjujen jäljittämisen- ja katkaisutyön tehostuminen riippuu kuitenkin sovelluksen teknisestä toteutuksesta. Tämä tulisi selvittää huolellisen pilotoinnin ja niistä kerättävien kokemusten kautta ennen kansallista ratkaisua. Aikataulusyistä tämä ei kuitenkaan ole näköpiirissä. Kokemuksia tulisi kerätä mobiilisovelluksen toimivuudesta osana erilaisia terveydenhuollon prosesseja, esim. palveluneuvonta ja -ohjaus sekä tartuntatautilain perusteella tehtävät rajoittamispäätökset. Kuntaliitto katsoo, että esitykseen sisältyy useita seikkoja, jotka heikentävät sovelluksen käyttöönotosta mahdollisesti ulosmitattavia hyötyjä, näitä ovat mm. seuraavat: 1. Sovelluksen

hyödynnettävyys tartuntataudin ja -ketjujen jäljittämiseen on riippuvainen sen käyttäjästä, käyttäjämäärästä, päätelaitteiden ominaisuuksista sekä sovelluksen käytössä olon aikaisista tapahtumista (esim. sovellus voisi olla hyvä väline esim. massatapahtumiin, joita ei tällä hetkellä ole näköpiirissä). 2. Erityisesti riskiryhmässä olevat Suomen iäkkäämmät kansalaiset, joilla ei ole älypuhelinta käytössään, jäävät todennäköisesti sovelluksen käytössä vähemmistöön. Kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu kuitenkin edellyttää, että kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus saada sekä oma tartuntaketjunsä selvitettyä että tieto omasta altistumisestaan. 3. Arvio käyttäjämäärästä (eri alueilla) tulisi ottaa huomioon sovelluksen käyttöönottoa harkittaessa, koska siitä riippuu sovelluksen käyttöönotosta saatava kansallinen hyötypotentialiaali. 4. Sovelluksen käyttöönoton laajuutta arvioitaessa on paitsi bluetoothin kuormittavuus päätelaitteen akulle myös se, että käyttöönotto tulee edellyttämään myös päätelaitteen käyttöjärjestelmän päivittämistä. 5.

Sovelluksen hyötypotentialiaalia arvoitaessa on huomioitava paitsi siihen sisäänrakennettu vapaaehtoisuus myös sovelluksen mahdollisesti virheelliset ilmoittamat altistumistiedot. Yhtenä ääriesimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa koronapotilasta kuljettavasta sairaankuljetusajoneuvosta lähtee virheellisiä altistumissignaaleja sen läheisyydessä julkisissa kulkuvälineissä oleville matkustajille. Nämä tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti välttää (EU:n Tietosuojaneuvoston lausunto 14.4.2020 s. 3 ja kannanotto 21.4.2020 s. 12). 6. Sovellus ei ratkaise diagnoosin varmistamisessa olevia (lääketieteellisiä) aukkoja, mutta voi antaa käyttäjälle virheellisesti turvallisuuden tunteen. 7. Päätelaitteen radioteknologian osalta on laitekohtaisia eroavaisuuksia, jolloin laitekohtaisesta käyttäjäryhmästä riippuen sovellus saattaa antaa erilaisia tuloksia. Päätelaittekohtaiset eroavaisuudet tulee ottaa huomioon sovellusta tehdessä. 8.

Päätelaitteen sijoittaminen pöydälle/reppuun/laukkuun/vaatteisiin saattaa antaa myös vaihtelevia (myös vääriä) tuloksia, joten se tulisi ohjeistaa riittäväällä tavalla sovellusta otettaessa käyttöön. Sovelluksen toimivuus tuleekin todentaa niin, että vältetään mm. aiheettomista altistusepäilyistä aiheutuva terveydenhuoltojärjestelmän tarpeeton kuormitus. Järjestelmän nimi "altistuneiden tunnistusjärjestelmä", mikä lienee käänös laitevalmistajien "Exposure notification API"sta saattaakin olla harhaanjohtava, jos laite aiheuttaa paljon vääriä signaaleja.]

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei pääosin [Jäljitystoiminnan välittömät kustannukset kunnissa ja sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä tulevat sovelluksen laajan käyttöönoton myötä kasvamaan. Sovelluksen käyttöönoton ja käytön aikaiset henkilöstölisäystarpeet tulisi arvioida ja korvata kunnille ja kuntayhtymille täysimääräisesti.]

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Kyllä

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotuksenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koko väestön sekä palvelujärjestelmän informointivelvollisuus tulee kirjata lakiesitykseen, sisältäen selkokielen informoinnin muillakin kuin kansalliskielillä.

Ehdotuksenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

-

Ehdotukseenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

-

Ehdotukseenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

-

Ehdotukseenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

-

Ehdotukseenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

-

Ehdotukseenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

-

Ehdotukseenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

-

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Kyllä pääosin [Sovellus on saatava käyttöön ennen koulujen alkamista ja kesälomakauden päättymistä, joten lain voimaantuloa tulisi pyrkiä aikaistamaan. Esitys jättää myös avoimeksi, mihin tietoon liittyen Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tekisi päätöksen sovelluksen alasajosta.]

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Muilta osin viittaamme lakiluonnoksen valmisteluvaiheessa Kuntaliiton ja KT Kuntatyönantajan antamaan yhteiseen lausuntoon (Asia: VN/10058/2020, STM053:00/2020).

Uotinen Sami
Suomen Kuntaliitto ry

Isomauno Tibor
Suomen Kuntaliitto ry - Lakimies, sosiaali- ja terveystieteiden erikoislääkäri